

Zelfportret, met dansers

Dans. „Spiegel”, de nieuwe choreografie van Wim Vandekeybus, is er eigenlijk een heel oude.

Van onze redacteur
Geert Sels

BRUSSEL. Sommige danshuizen zijn begaan met het historisch besef van hun publiek. Ze programmeren de koninginnenstukken uit het hedendaagse repertoire. Het werk waarmee het allemaal begonnen is, of belangrijke stapstenen uit een oeuvre.

Net zo goed als van die artistieke kern, word je er vaak pijnlijk van bewust hoe de tijd zijn werk gedaan heeft en hoe snel sommige ontwikkelingen verlopen zijn. Kijkend naar het mathematische precisiewerk van Merce Cunningham, stijgen in de publieksrijen wel eens diepe zuchten op. Het danstheater van Pina Bausch blijkt verbijsterend traag en de scènes stereotiep gemonteerd.

En toch, laten we dat vooral niet vergeten, zijn dit genieën

DEZE DANSTAAL GRIJPT METEEN WEER NAAR DE KEEL

die op hun eentje een discipline in een richting hebben gestuurd en de gang van de geschiedenis hebben bepaald.

Zo ingrijpend zal de impact van Wim Vandekeybus niet zijn. Het bekijken van *Spiegel*, de repertoireavond rond twintig jaar *Ultima Vez*, maakt duidelijk waar hij wél voor staat. Zo blijkt hoe eigensoortig deze choreograaf is. Zelden gekloond, misschien niet eens na te volgen, getuigt het werk van een uitgesproken persoonlijkheid. De signatuur is uniek. Ze heeft geen stroming op gang gebracht, ze is evenmin uit een andere ontstaan. Wim Vandekeybus is Wim Vandekeybus. En wel in zeer hoge mate.

In *Spiegel* worden scènes uit zeven voornamelijk oudere choreografieën door de huidige compagnie gedanst. Kijkend naar die energiestroom kun je je opnieuw voorstellen hoe bevrijdend ze twintig jaar geleden overkwam. Los van deze nostalgische overwegingen, blijft het werk ook nu overleidend. Deze danstaal grijpt meteen weer naar de keel. Al van de

intro, het fameuze stampnummer uit *What the body does not remember*, waarin dansers op de grond opzijkronkelen voor hun rondbanjerende collega's.

In dit *portrait of the artist* heeft de choreograaf zijn recentere, meer verhalende werk en al zijn filmmateriaal aan de kant gelaten. Hij heeft zich voor deze eerste twintig jaar willen laten kennen als de man van de actie, zijn groep als een tribale horde. De dansers gaan duels aan, dagen elkaar uit, hangen met de schouders ineen als bronstige bokken met hun horens. Eentje slingert zich in de groep en stuitert als een carambole de anderen uit elkaar. Dit zijn bewegingen als aangedreven door testosteron.

Scènes zijn uit hun originele verpakking getrokken en in nieuwe verbanden uitgespeeld. Waar oorspronkelijk muziek van Charo Calvo of David Byrne stond, klinkt nu Arno. De stamscène uit 1987 gaat organisch over in de duwscène uit *Inasmuch as life is borrowed* van dertien jaar later. Elders plakt de muziek van Marc Ribot, Peter Vermeersch of Thierry De Mey nog onder de originele dans.

Hier is een nieuwe voorstelling ontstaan, waarin Vandekeybus op zijn sterkst is in de spelsituaties. De risicovolle stenscène (A gooit steen omhoog, B sleept hem weg, C vangt steen), de sinaasappelscène (passende helften brengen dansers samen), en de luchtacrobatie aan hangende stoelen of hangrekken werken bevreedend maar probaat. Ze komen sterker uit de verf dan de pure groepschoreografieën, die wegens het beperkte vocabularium wel eens op elkaar lijken of lang uitvallen.

Spiegel is een gebald werkstuk dat door een gedreven groep performers continu op scherp wordt gehouden. De ideale instap voor nieuwkomers, een aangename geheugensteun voor oudstrijders en een energiebomb voor dansliefhebbers.

► *Ultima Vez danst „Spiegel”*. Gezien op 29/9 in Brussel. Nog tot 13/10 (20u) in de KVS-Bol, Lakensestraat 146, Brussel, 02-210.11.12. Op 8 en 9/11 Magdalenazaal (Brugge), 9 en 10/1 Warande (Turnhout), 12 en 13/1 Les Ecuries (Charleroi), 18/1 De Doos (Hasselt), 29 tot 31/3 De Singel (Antwerpen).

► www.ultimavez.com



„Spiegel”: ideaal voor Vandekeybus-beginners.

© Jean-Pierre Stoop

Interview. BRITSE REVELATIE SOWETO KINCH OP BRUGGE JAZZ

Verhalen uit de buik van Birmingham

De Britse saxofonist Soweto Kinch rijgt rap en jazz moeiteloos aan elkaar. Zaterdag stond hij nog in de AB, vrijdag treedt hij op in Brugge.



Soweto Kinch: „Soms wil ik een dreunende hiphopsong horen, dan weer een mijmerende jazzballad.” © Herman Ricour

Van onze redacteur
Karel Van Keymeulen

BRUSSEL.

SOWETO Kinch zette zich in 2003 op de kaart met zijn debuutalbum *Conversations with the unseen*. Hij had toen al een BBC Award op zak voor de meest veelbelovende jazzact en werd in datzelfde jaar op het Montreux Jazz Festival bekroond met de prestigieuze White Foundation Saxophone Award. Zopas verscheen zijn tweede plaat, *A life in the day of B19: Tales of the tower block*.

In de AB Club in Brussel zette hij zaterdag in met ongezouten jazz, waarop hij onmiddellijk een rap afvuurde. Kinch licht met de machocultuur van de gangstarap. Zijn rapverhalen gaan over een vriend die grote dromen had, maar buschauffeur werd. Of Marcus, die veel talent voor rap heeft, maar liever thuis voor de buis zit. Af en toe mengt hij opgenomen geluiden in zijn muziek of vormt hij zijn saxofoonklank. Swing en heftig voortdurende jazz wisselen af met meer sfeervolle stukken en raps.

Soweto Kinch heeft een eigen stijl als rapper-verteller, maar evenzeer als saxofonist. Met een stevige ritmesectie, de uitstekende gitarist Femi Temowo

en de trompettist Abram Wilson, kan hij verschroeiende stukken spelen.

Opstand

De 28-jarige Kinch groeide op in een culturele familie. Zijn vader was toneelschrijver, zijn moeder actrice. Zijn naam verwijst naar de opstand tegen het apartheidregime in 1976 in de Zuid-Afrikaanse township Soweto. „Mijn ouders koesterden

SOWETO KINCH LACHT MET DE MACHOCULTUUR VAN DE GANGSTARAP

pan-Afrikaanse ideeën. Thuis kwamen musici, dichters en schilders over de vloer. Dat beïnvloedde me sterk. Het hielp me om ook creatief te worden.”

Hij trok naar Oxford om hedendaagse geschiedenis te studeren, maar de autodidact koos voor een muziekcarrière. „Ik speel muziek sinds mijn negende, maar toen ik dertien was, kreeg de jazzmicrobe me te pakken. Op het Edinburgh Festival ontmoette ik de Britse jazzlegende Will Gaines, maar ook Wynton Marsalis. Ik mocht backstage komen en wat piano spelen. Hij vertelde over de jazzgeschiedenis. Toen

wist ik het.”

A life in the day of B19: Tales of the tower block is een conceptalbum. „B19 is de postcode voor een wijk in Birmingham. Nationaal heeft die buurt een verschrikkelijke reputatie. Ze staat bekend om haar misdaad, schietpartijen, drugs, werkloosheid, noem maar op. Maar er wonen ook gewone mensen, negen op de tien zelfs. Zij zijn bezig met hun afbetaling en hun dagelijkse leven. En er is ook veel creativiteit.”

„*Tower block* staat voor het appartementsgebouw waar ik nog steeds woon, maar ook voor de figuren die ik oproep en de verhalen die ik vertel. Voor velen is die toren een symbool van stedelijk verval en achteruitgang. Voor andere mensen is het net een wolvenkrabber die hoop uitstraalt. Mijn personages hebben allemaal een ander idee over wat succes en geluk is.”

Swing

Voor Soweto Kinch is het zeer belangrijk de erfenis van de saxofoon te combineren met de rapcultuur. „Mensen vragen me soms: ben je een jazzmuzikant die wat hiphop doet of een hiphopper die ook jazz doet? Houdt hij ook nog van reggae en klassiek? Al die grenzen interesseren me weinig.”

„Voor mij gaat het om de

boodschap, de thema's, stemmingen en emoties. Soms wil ik een dreunende hiphopsong horen, dan weer een mijmerende jazzballad. Dat hangt van mijn stemming af.”

Zijn invloeden zijn breed. „Iedereen moet wel eens naar Duke Ellington en Charlie Parker luisteren. Daarom speel ik nog altijd swing. Als saxofonist ben ik beïnvloed door Gary Bartz, John Coltrane, Sonny Stitt, Cannonball Adderley en de Britse saxofonist Joe Harriott, een virtuos die grenzen aftastte. Maar ik speelde ook met de Jamaicaanse gitaarlerende Ernest Ranglin. Birmingham heeft ook een stevige reggaereputatie met Steel Pulse en UB40.”

Soweto Kinch prijst zich gelukkig dat hij voorlopig nog altijd kan creëren en geen dingen voor het geld moet doen. „Het is geen vetpot, maar het volstaat. Ik ben geprivilegieerd.”

„Momenteel blijf ik in Birmingham. Daar geniet ik creatieve vrijheid. Ik sta er ook buiten de Londense ratrace. Ik zie mijn schoolkameraden nog. Groot Birmingham telt zes miljoen inwoners, maar de structuur is er nog, er zijn nog gemeenschappen.”

► Soweto Kinch, gezien in AB in Brussel op 30/9. Op 6/10 op Jazz Brugge (050-33.05.29).

► www.jazzbrugge.be